

Základná škola, Školská ulica 54/21, Slovenská Kajňa

**Koncepcia vychádzajúca z „Národného programu
boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023“**

Vypracoval: PaedDr.Iveta Tomášová

Príloha: I

***„Obchodovanie s ľuďmi predstavuje porušovanie ľudských práv a zásah do dôstojnosti a integrity osoby a môže vyústiť do otroctva obetí.“
(Z preambuly Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi)***

Úvod

Boj proti obchodovaniu s ľuďmi predstavuje jednu z priorít boja proti organizovanej trestnej činnosti nielen pre Slovenskú republiku, ale aj pre medzinárodné organizácie či Európsku úniu, čo sa prejavuje množstvom dôležitých a záväzných dokumentov a monitorovacích mechanizmov. Slovenská republika je členom dôležitých medzinárodných organizácií a zoskupení (napr. Organizácia Spojených národov, Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe, Európska únia a Rada Európy), pričom záväzky z medzinárodných dokumentov sú priebežne premietané do praxe prostredníctvom záväzných predpisov Slovenskej republiky. Podľa najnovšej správy Medzinárodnej organizácie práce (ILO) z roku 2017 sa v roku 2016 podľa odhadov stalo obeťou obchodovania s ľuďmi (ďalej len „obeť“) viac ako 40 miliónov osôb. Výskum poukazuje na to, že medzi obeťami bolo približne 25 miliónov ľudí obeťami nútenej práce a sexuálneho vykorisťovania a 15 miliónov bolo vykorisťovaných za účelom núteného sobáša.

Existencia Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023 (ďalej len „národný program“) vychádza predovšetkým z medzinárodných záväzkov¹, ako aj národných potrieb na koordinovaný prístup v boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Národný program sa orientuje na komplexný a účinný boj proti obchodovaniu s ľuďmi, ktorý podporuje rozvoj koordinovanej činnosti všetkých subjektov v rámci znižovania rizík a predchádzania páchania trestného činu obchodovania s ľuďmi, ako aj pri vytváraní podmienok pre poskytovanie podpory a pomoci obeťami a zabezpečenia ochrany ich ľudských práv, slobôd a dôstojnosti so zohľadnením individuálnych potrieb každej osoby.

Hlavným cieľom národného programu je zavedenie koordinovaného systému s cieľom znižovania trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi, t.j. zúženie priestoru pre páchanie trestného činu obchodovania s ľuďmi s ohľadom na aktuálne trendy a vývoj situácie v predmetnej oblasti, čo v sebe zahŕňa orientáciu na páchatel'a a potenciálne obeť. Na to, aby sa zabezpečilo pokrytie oboch strán, je potrebné zamerať sa aj na posilnenie existujúcich nástrojov, ktoré sa dlhoročnou

---

¹ Minimálny zoznam právnych aktov legislatívnej aj nelegislatívnej povahy je možné nájsť v dokumentoch na stiahnutie na internetovej stránke Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v časti Obchodovanie s ľuďmi <http://www.minv.sk/?definiciaobchodovaniasludmi>.

Príloha: I

praxou osvedčili, ako aj na nové nástroje boja proti obchodovaniu s ľuďmi, ktoré reflektujú na nové trendy v oblasti páchania trestnej činnosti.

Na to, aby sa dosiahol hlavný cieľ, je potrebné venovať pozornosť čiastkovým oblastiam, ktoré pokrýva už známe vyjadrenie dôležitých oblastí či prístupov, a tým je vyjadrenie v skratke „4 P“ – „**P**revention“ (prevencia), „**P**rotection“ (ochrana), „**P**rosecution“ (vyšetrovanie), „**P**artnership“ (spolupráca).

Problematike obchodovania s ľuďmi sa v Slovenskej republike venuje zvýšená pozornosť už vyše desaťročia, čo sa odzrkadľuje aj na výsledkoch hodnotenia Slovenskej republiky v rámci monitorovacích procesov a dodržiavania minimálnych štandardov. V boji proti obchodovaniu s ľuďmi sa urobil veľký pokrok a mnoho nástrojov sa ukázalo ako účinných.

V súvislosti s vývojom v oblasti páchania trestného činu obchodovania s ľuďmi a boja proti tejto trestnej činnosti sa s ohľadom na národné, ako aj na medzinárodné trendy národný program v nadchádzajúcom období rokov 2019 – 2023 zameria na oblasť pomoci a podpory a oblasť spolupráce v boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Ide o problematické oblasti, ktoré si zaslúžia zvýšenú mieru pozornosti.

Efektívnym nástrojom pomoci a zabezpečenia informovanosti širokého spektra osôb je už od roku 2008 **Národná linka pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi** s prideleným telefónnym číslom **0800 800 818** (ďalej len „národná linka“). Úlohou bezplatnej národnej linky je poskytnúť odborné poradenstvo a informácie v oblasti obchodovania s ľuďmi.

Trestný čin obchodovania s ľuďmi podľa medzinárodne uznávanej definície vychádza z o **Dohovoru Organizácie Spojených národov** a Palermského protokolu. Definícia v sebe zahŕňa tri základné vzájomne prepojené prvky, ktoré charakterizujú mechanizmus obchodovania s ľuďmi, a to **konanie** (verbovanie, preprava, odovzdanie, prechovávanie alebo prevzatie ľudí), **prostriedky** (hrozba alebo použitie násilia, iné formy donucovania, únos, podvod, lesť, zneužitie právomocí, zneužitie zraniteľného postavenia, poskytnutie platieb alebo prospechu na dosiahnutie súhlasu osoby majúcej kontrolu nad inou osobou) a **účel** (sexuálne vykorisťovanie (nútená prostitúcia a iné formy), nútená práca alebo služba, otroctvo alebo praktiky podobné otroctvu, nevoľníctvo, odoberanie orgánov).

Príloha: I

Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi schválila vláda SR 4. 2. 2015. Zameriava sa na potlačanie boja proti obchodovaniu s ľuďmi, teda na zníženie rizika u potenciálnych obetí obchodovania s ľuďmi, ako aj na zabezpečenie poskytovania priamej pomoci obetiam v súlade s medzinárodnými a európskymi štandardami a záväzkami SR v tejto oblasti.

Hlavné ciele: V súlade s európskymi štandardami sú to štyri oblasti v Boji proti obchodovaniu s ľuďmi: 1. Partnerstvo

2. Prevencia

3. Ochrana obetí

4. Trestné stíhanie

Prvoradým cieľom je znížiť trestnú činnosť obchodovania s ľuďmi, zúženie priestoru pre páchanie trestného činu obchodovania s ľuďmi s ohľadom na aktuálne trendy a vývoj situácie v predmetnej oblasti, čo v sebe zahŕňa orientáciu na páchatel'a a potencionálne obeť predovšetkým u najzraniteľnejších skupín obyvateľstva, a to zvýšením informovanosti o existencii problému obchodovania s ľuďmi aj medzi žiakmi našej Základnej školy v Slovenskej Kajni.

Cieľom národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi je zabezpečiť komplexný a účinný boj proti obchodovaniu s ľuďmi, ktorý podporuje rozvoj koordinovanej činnosti všetkých zainteresovaných subjektov v rámci znižovania rizík a predchádzania páchaniu trestného činu obchodovania s ľuďmi, ako aj pri vytváraní podmienok pre poskytovanie podpory a pomoci obetiam s ľuďmi a zabezpečenia ochrany ich ľudských práv, slobôd a dôstojnosti so zohľadnením rodových aspektov.

Obchodovanie s ľuďmi je celosvetovo radené medzi najvýnosnejšie a najrýchlejšie sa rozmáhajúce druhy organizovanej trestnej činnosti, v rámci ktorého sú milióny ľudí vystavené podmienkam zaobchádzania, ktoré predstavujú hrubý zásah do osobnej slobody a dôstojnosti. Boj proti tomuto fenoménu nie je jednoduchý aj vzhľadom na to, že sa neustále objavujú nové spôsoby a formy páchania tejto trestnej činnosti. Organizácia páchatel'ov zväčša zahŕňa rozsiahle, hierarchicky štruktúrované zločinecké skupiny. Obchodníci s ľuďmi prekračujú hranice štátov vďaka najmodernejším technickým a komunikačným systémom a napomáha im aj oslabenie štátov spôsobené hospodárskymi a politickými krízami. Obete obchodovania s ľuďmi sú často násilne, pod nátlakom alebo na základe podvodu zlákané, prepravované alebo

Príloha: I

zadržované vo vykorisťovateľských podmienkach, ktoré môžu zahŕňať sexuálne vykorisťovanie, nútené práce alebo služby, nútené žobranie, nútené sobáše, trestnú činnosť, alebo odoberanie orgánov.

Podľa odhadov medzinárodných organizácií sa ročne stáva obeťami obchodovania s ľuďmi na celom svete približne 700 tisíc až 2 milióny osôb. Jedná sa pritom o vážne porušovanie ľudských práv – zneužívaním osôb na vlastné obohacovanie proti ich vôli. Do obchodovania s ľuďmi sú zväčša zapojené celé organizované zločinecké skupiny, nezriedka s medzinárodnou pôsobnosťou. Momentálne patrí celosvetovo tento druh nelegálnej činnosti popri obchode so zbraňami a drogami medzi najviac výnosné a najrýchlejšie sa rozrastajúce. Páchatelia týchto kriminálnych aktivít vždy využívajú zraniteľnosť svojich obetí alebo ich dôveru. Nemusí sa však jednáť len o ľudí v núdzi – často sa prvotný nábor vykonáva prostredníctvom ponúk študijných pobytov, ponúk na sobáš, predstierania lásky a blízkeho vzťahu – čím sa ohrozenou skupinou stávajú v podstate všetci bez rozdelenia vzdelania, národnosti či veku. Bežne je za obchodovanie s ľuďmi považovaná najmä nútená prostitúcia žien a detí, či nedobrovoľné odoberanie orgánov, patria tu však tiež pomocné práce v domácnosti a vrátanie au-pair, opatrovateľstva), práca v poľnohospodárstve, legálnych aj ilegálnych továrňach, práca v oblasti služieb a stravovania, nútené sobáše, nútené žobranie na uliciach, nútená pouličná kriminalita či nútená účasť na kriminálnych aktivitách (napr. drogových mafii).

Prípady obchodovania s ľuďmi

Sexuálne vykorisťovanie – osoby sú pod príslubom dobre platenej práce zľakané na prácu spoločníčok, hostesiek, barmaniek, čašníčok, pričom sú následne nútené k poskytovaniu sexuálnych služieb, sú kontrolované, obmedzované na osobnej slobode, zastrášané, je na nich vyvíjaný psychický a často aj fyzický nátlak, často sú im podávané omamné látky, zárobok sú nútené odovzdávať obchodníkovi. Ďalšou cieľovou skupinou obchodníkov sú deti.

Pracovné vykorisťovanie – prípady pracovného vykorisťovania sa objavujú zväčša na území Veľkej Británie, nábor obetí v Slovenskej republike vykonávajú príslušníci rodín dlhodobo sa zdržiavajúcich na území Veľkej Británie. Svoje obeť vyhľadávajú z radov sociálne slabších osôb bez znalosti jazyka krajiny, v ktorej sú zneužívaní (napr. pre vytvorenie čo najväčšej možnej miery závislosti na vykorisťovateľovi), dlhodobo nezamestnaných, bezdomovcov. Potenciálne obeť sú oslovené s ponukou výhodnej práce v zahraničí, zabezpečením ubytovania a stravy. Náborári pomôžu obeť s vybavením všetkých potrebných formalít súvisiacich s ich vycestovaním, zabezpečia im prepravu (autobusová, automobilová, letecká), následné

Príloha: I

ubytovanie v zahraničí, založenie účtu v krajine vykorisťovania, pričom karty od založených účtov, kam je obetiam vyplácaná týždenne mzda, si ponechajú páchatelia. Po pricestovaní do zahraničia sú obetiam odobraté doklady s klamlivým vysvetlením, že im je potrebné vybaviť poistenie, bankový účet, pracovné povolenie a následne je väčšine obetí sprostredkované zamestnanie prostredníctvom pracovných agentúr, ktorých vlastníkami sú vo väčšine prípadov občania Pakistanu. Doklady sú im zadržované po celú dobu vykorisťovania. Obete dostávajú týždenne iba 5 - 20 britských libier pre svoju vlastnú potrebu, so zvyškom ich mzdy disponujú páchatelia, s odôvodnením, že časť ich mzdy kryje náklady spojené s ich pricestovaním, ubytovaním, zabezpečením zamestnania, dopravy do zamestnania, stravy a zvyšná časť im zostáva na účte a bude im odovzdaná pred ich odchodom domov. Osoby, ktorým sa nepodarilo zabezpečiť prácu, bývajú využívané na vykonávanie rôznych domácich prác, častokrát sú nútené vykonávať drobnú trestnú činnosť. Doklady mnohých obetí sú zneužívané na čerpanie rôznych sociálnych benefitov, ktoré Veľká Británia cudzincom poskytuje.

Nútené žobranie – páchatelia si vyhľadávajú obeť najmä z radov telesne postihnutých osôb, invalidov či bezdomovcov, s viditeľným hendikepom z dôvodu vyvolania súcitu. Pod rôznymi hrozbami sú osoby následne nútené k žobraniu a odovzdávaniu všetkých vyžobraných peňazí obchodníkovi, sú kontrolované, je na ne vyvíjaný intenzívny psychický a fyzický nátlak, bývajú v neľudských podmienkach, nie je im zabezpečený prístup k lekárskej starostlivosti, trpia nedostatkom jedla. Páchatelia zneužívajú rôzne látkové závislosti obetí, zväčša na alkohole a cigaretách. Žobrujú na miestach s veľkým výskytom ľudí, aby získali čo najväčší zárobok. V prípade odporu alebo odmietania žobrania je im vyhrávané ublížením na zdraví, je na nich vyvíjaný psychický a fyzický nátlak.

Nútený sobáš – cieľom je zlegalizovať pobyt štátnych príslušníkov tretích krajín v Európskej únii prostredníctvom sobáša s občanom Európskej únie. Pretrvávajúcim trendom sú Indi alebo Pakistanci žijúci vo Veľkej Británii, avšak nútené sobáše sú uzatvárané aj v iných krajinách, ako Dánsko, Írsko alebo Belgicko. Podľa zistených informácií sa „cena za manželku“ pohybuje okolo 7-tisíc britských libier, ale boli aj prípady, kde bola cena až 20-tisíc britských libier. Aby sa ženichovi vrátili tieto prostriedky, tak následne často núti svoju partnerku, aby poskytovala sexuálne služby za peniaze a sám sa stáva otrokárom. Vo Veľkej Británii je o Slovenky veľký záujem v indickej a pakistanskej komunite, v ktorých si vyberajú hlavne ženy rómskej národnosti, pri ktorých je istá fyzická podobnosť. Nie je výnimkou, že vo Veľkej Británii prichádza k nútenému sobášu už tehotnej obeť, čo je v prípade záujmu o získanie pobytu výhodou z dôvodu zlúčenia rodiny.

Príloha: I

Obete obchodovania s ľuďmi

Aj keď neexistuje jednoznačný profil obeť obchodovania s ľuďmi, stále platí, že najviac zraniteľnou skupinou sú ľudia so sociálne-ekonomicky znevýhodneného prostredia. V slovenských pomeroch to znamená viac obetí z oblastí s vysokou nezamestnanosťou a zo sociálne znevýhodnených komunit. Väčšina obetí má nižšie vzdelanie. V porovnaní s predošlými rokmi, kedy boli obeťami najmä ženy obchodované pre sexbiznis, pribúdajú mužské obeť nútených prác. Tiež sa znižuje vek obetí, narastá počet obchodovaných detí. Dôležitým faktorom zvyšujúcim možnosť skúsenosti obchodovania s ľuďmi je tiež prežitie násilie alebo zneužívanie najmä počas detstva a teda následne nižšia sebaúcta, väčšia labilita a zraniteľnosť jednotlivcov.

Slovensko je zatiaľ prevažne zdrojovou a tranzitnou krajinou obetí obchodovania s ľuďmi. Problematiku obchodovania s ľuďmi na medzinárodnej úrovni špeciálne upravuje a definuje Protokol o prevencii, potláčaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne so ženami, dopĺňujúci Dohovor OSN proti nadnárodnému zločinu (tzv. Palermský protokol). Za Slovenskú republiku bol podpísaný v roku 2000 v Palerme.

Obchodovanie s ľuďmi je získavanie, preprava, ukrývanie alebo prijímanie ľudí za účelom ich zneužívania. Toto obchodovanie zahŕňa používanie nelegálnych prostriedkov ako sú hrozby alebo použitie sily alebo iných foriem donucovania, zneužívanie, podvod, klamanie, zneužívanie moci alebo stavu núdze.

Žiaci našej školy budú oboznámení prostredníctvom koordinátorky pre boj proti obchodovaniu ľuďmi s týmito radami a odporúčaniami:

1. Do zahraničia vždy vycestuj cez preverenú osobu, organizáciu, agentúru, cestovnú kanceláriu či školu.
2. Daj si preveriť platnosť licencie konkrétnej organizácie, ktorá sprostredkúva prácu v zahraničí.
3. Vypýtaj si kontakt svojho budúceho zamestnávateľa a pre prípad overenia a zanechania kópie pre rodinu a známych, doma nechaj fotokópiu pasu, aktuálnu fotografiu a kontakty na ľudí, s ktorými cestuješ – fotokópiu cestovných dokladov si urob aj pre seba a daj si ju na bezpečné miesto.
4. Nepodpisuj nič, čomu nerozumieš.

Príloha: I

5. Nezabudni sa naučiť základné frázy v danom jazyku krajiny, kde vycestuješ.
6. Neprijímaj žiadne pôžičky, aby si nebol/a nikomu zaviazaný/á.
7. Na cestu si vezmi nevyhnutnú finančnú hotovosť pre prípadný návrat domov – neostávajú tam na vlastnú päsť.
8. Dohovor sa, ako často a akým spôsobom sa budeš ozývať známym – s blízkymi si dohodni „záchranný signál,“ ktorý budeš môcť použiť aj pri odpočúvaní telefonátu.
9. Ak predsa pracuješ načierno a máš problémy, obráť sa na políciu.
10. Zisti si a zapamätaj číslo na slovenské veľvyslanectvo v danej krajine, políciu alebo nejakú neziskovú organizáciu, ktorá sa touto problematikou zaoberá.
11. Nezabudni, nikdy v tom nie si sám/sama!!!

Internetové odkazy k danej téme:

www.minv.sk/?informacne-centrum-na-boj-proti-obchodovaniu-s-ludmi-a-prevenciu-kriminality

<https://www.iom.sk/sk/aktivity/boj-proti-obchodovaniu-s-ludmi/publikacie.html>

<https://www.minv.sk/?obchodovanie-s-ludmi-a-slovenska-republika>

Hlavné metódy a formy práce: rolová hra

rozhovory

besedy

rozhlasová relácia

plagáty

sledovanie filmu

diskusia

Príloha: I

Očakávané ciele: Dostať do povedomia detí to, aby si dávali pozor na cudzích ľuďoch, aby nedôverovali cudzím ľuďom a nestali sa ľahkým terčom pre obchodníkov s ľuďmi, obchodovaním s ľudskými orgánmi, sexuálnym zneužívaním a nestali sa novodobými otrokmi. Je potrebné žiakov vystríhať pred dospelými osobami, ktorí môžu trpieť rôznymi sexuálnymi deviáciami napr. pedofíliou. Systematické šírenie osvedy a informovanosti širokej verejnosti o obchodovaní s ľuďmi, jeho podobách a pomoci obetiam. Prvoradým cieľom je znížiť riziko, že sa osoba stane obeťou, predovšetkým u najzraniteľnejších skupín obyvateľstva, a to zvýšením informovanosti o existencii problému obchodovania s ľuďmi. Žiaci vedia aké majú práva a sympatizujú s tými, ktorých práva sú porušované, aby sa presadzovali za svoje i cudzie práva. Žiaci si uvedomujú zložitost' situácií, v ktorých sa môžu ocitnúť, analyzovať tieto situácie, ich príčiny, navrhovať alternatívy ich riešenia a spôsoby ako pomôcť.

Príloha: I

Plán aktivít v školskom roku 2021/2022:

SEPTEMBER: Hranie rolí v školskom klube detí na tému: Nedôveruj cudzím ľuďom

Zodp. PaedDr. Tomášová

OKTÓBER: Rozhlasová relácia 18. október Európsky deň boja proti obchodovaniu s ľuďmi

Zodp. PaedDr. Tomášová

NOVEMBER: Beseda na hodine etickej výchovy pre 8. roč.– IX. A a IX. B trieda na tému: Boj proti obchodovaniu s ľuďmi.

Zodp. PaedDr. Tomášová

DECEMBER: Na hodinách informatickej výchovy na II. stupni spropagovať medzi žiakmi internetové stránky: www.obchodsludmi.sk a informovať žiakov o Medzinárodnom programe na odstránenie detskej práce.

Zodp. vyuč. Informatickej výchovy Ing. Žec, PaedDr. Tomášová

JANUÁR: Beseda na hodine etickej výchovy v 5., 6. a 7. roč. na tému: Bez informácií sa stávaš otrokom.

Zodp. PaedDr. Tomášová

FEBRUÁR: Na hodine etickej výchovy v 8.roč., IX. A a IX. B. triede diskusia na tému: Aké druhy otroctva existujú v súčasnej dobe.

Zodp. vyuč. PaedDr. Tomášová

MAREC: Beseda v školskom klube detí na tému: Ako sa nestáť novodobým otrokom.

Zodp. PaedDr. Tomášová

APRÍL: Sledovanie filmu s tematikou Boja proti obchodovaniu s ľuďmi na hodine etickej výchovy v 8.roč., v IX.A a IX. B triede.

Zodp. PaedDr. Tomášová

MÁJ: Vytvoriť plagát na tému Boj proti obchodovaniu s ľuďmi na hodine etickej výchovy v 8. roč. a v IX..A a IX. B. triede.

Príloha: I

Zodp. PaedDr. Tomášová

JÚN: Na hodinách etickej výchovy v V.,VI., a v VII. roč. informovať žiakov o dokumente:
Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa a o predaji detí.

Zodp. PaedDr. Tomášová

Tento plán je otvorený, v prípade potreby môže byť v pláne uskutočnená zmena.

Plán schválil riaditeľ ZŠ, Školská ulica 54 /21,Slovenská Kajňa: Mgr. Marián Olšov

Dňa: 27.08.2021

Vypracoval: PaedDr.Iveta Tomášová

Príloha: I

Svojím podpisom potvrdzujem, že som sa oboznámil/a s Konceptiou vychádzajúcou z „Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi ...“ a budem ju realizovať vo svojom výchovno-vzdelávacom procese:

Mgr. Ľubica Bačová .....

Mgr. Jana Mydlová .....

Mgr. Daniela Bielová .....

Bc. Miroslava Kačmárová .....

Mgr. Vladislav Mižák .....

Mgr. Magdaléna Jenčová .....

Mgr. Katarína Hrabčáková .....

Mgr. Anna Gavurová .....

Mgr. Lucia Oslovičová .....

Mgr. Petronela Gaduš Oľšavová .....

Mgr. Andrea Prokopová Bernátová .....

Ing. Pavol Žec .....

Mgr. Marek Kačmar .....

PaedDr. Iveta Tomášová .....

Ing. Pavol Žec .....

Mgr. Juraj Sitarčík .....

Mgr. Peter Vojtko. ....

Bc. Monika Geľáková .....

Mgr. Jana Peštová .....

Mgr. Antónia Kačmarová .....